

ЗМІСТ

ВСТУП. КРІЗЬ ТЪМЯНЕ СКЛО	11
Міф як психодинамічний образ	16
Міф як особистий сценарій	17
Міф як родова система цінностей	18
РОЗДІЛ 1. ПРИРОДА СПРИЙНЯТЛИВОСТІ ДО МІФУ	22
РОЗДІЛ 2. ВИТОКИ	46
РОЗДІЛ 3. АРХЕТИП ДИТИНИ	61
Дитина як первісна форма	63
Покинута дитина	65
Дитина-бог	66
РОЗДІЛ 4. БАТЬКИ	72
Імаго батька	74
Імаго матері	81
Злитість сина з матір'ю	85
Злитість доньки з матір'ю	91
РОЗДІЛ 5. ЗАВДАННЯ ГЕРОЯ	98
РОЗДІЛ 6. СПУСК / СХОДЖЕННЯ – СМЕРТЬ / ВІДРОДЖЕННЯ	120
Катабазис	120
Анабазис	129

РОЗДІЛ 7. БОГИ	137
РОЗДІЛ 8. ПСИХОПАТОЛОГІЯ: ЯКИЙ БОГ ТУТ ОБРАЖЕНИЙ? ...	170
РОЗДІЛ 9. НАШІ ІСТОРІЇ ЯК НАШ ОСОБИСТИЙ МІФ	189
Все починається зі здивування	192
Як загубилася історія?	197
Історії про історії	200
РОЗДІЛ 10. ВІДТВОРЕННЯ ТАЇНСТВА У БЕЗПЛІДНИЙ ЧАС	216
Відновлена невинність	229
Активна уява	241
БІБЛІОГРАФІЯ	252
ГЛОСАРІЙ ЮНГІАНСЬКИХ ТЕРМІНІВ	259

Вступ

Крізь тьмяне скло

Слово «міф», як майже і всі інші слова, походить з метафори. Наші слова почали з'являтися колись дуже давно як радикальні сприйняття, як здивування, породжені досвідом, які згодом перетворилися в образи, втілені в мові. Дуже цікаво, що етимологічно слово «міф» походить від метафори «примружуватися».

Примруження означає, що ми бачимо щось лише мутно, частково, вузько, проте водночас є натяк на те, що щось залишається невидимим. Примруження — улюблений прийом художників-візуалістів — також спрощує і розкриває суть. Слово «міопія» означає примружені очі і брак ясності. До того ж є також слово «містерія», що вказує на те, як багато лежить за межами наших обріїв знань. *Mum's the word*¹ — оксюморон, що вказує на загальноновизнану таємницю, яку не можна вимовляти.

¹ З англ. *mum's the word* — «ні пари з вуст». — Прим. пер.

Усі наші кеннінґи² (*koernen, kann, can*) сягають лише невеликої глибини. Отже, міф від своїх витоків, оповитих таємничістю, і крізь тьмяне скло несе в собі натяки, шану, благоговіння, розчарування і тугу за чимось більшим, набагато більшим. Ця *нумінозність* (від метафори «кивати», ніби щось схиляється перед нами, визнає нас, кличе нас) є нашим джерелом, нашим прихистком далеко від дому і кінцем нашої подорожі.

«Міфологема» — це окремий, фундаментальний елемент або мотив будь-якого міфу. Мотиви сходження чи спуску є міфологемами. Пошуки героя втілюють дві міфологеми: героя і пошуку, кожна з яких має чіткий родовід і окреме значення, але до того ж, діючи синергетично, вони розширюють одна одну.

Це моя друга книга про міф³, отже, або існує потреба, яка манить мене зовні, або я самотній у своєму внутрішньому захопленні. У будь-якому разі я постійно повертаюся до теми міфу і змушений розмірковувати над нею знову і знову.

² Англ. *kenning* — поетичний прийом, що замінює звичайне слово красивою метафорою. — Прим. пер.

³ Першою була *Tracking the Gods: the Place of Myth in Modern Life* («Слідами богів. Роль міфу в сучасному житті»).

На мою думку, міф є найважливішою психологічною і культурною структурою нашого часу. Річ не лише в тому, що поняття міфу деградувало до загальноновживаного значення і стало таким собі синонімом неправди. Або що міф, як було сказано, є ще якоюсь релігією. Річ у тім, що в культурі, належній до матеріального світу, доступ до невидимого світу — який стає можливим завдяки міфу, разом з його двома головними виражальними засобами — метафорою та символом, — ніколи не був таким критично важливим для забезпечення певної рівноваги духу.

Безперечно, ми живемо у надто зубожілій культурі: залежність від матеріалізму поневолює нас і примушує поверхово сприймати світ; гучні заяви фундаменталістів лякають нас і викликають тривогу; а банальні ідеології, що відвертають увагу, радше обмежують, аніж розширюють подорож душі.

Ми у самій своїй суті не можемо пізнати безмежність і всемогутність богів, їхню здатність бачити невидиме, проте ми є іграшками в їхніх сильних руках. В нас входить їхня енергія з народження, ми щодня відчуваємо, що вона не залежить від нас, ми неухильно рухаємося в напрямку до власного знищення і водночас усі ми прагнемо збагнути сенс життя і близькості з іншими.